

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet“ közlönye.

Szerkesztői szállás:

Szent-Miklós-utca 791. sz. hová a lap szellemi részét illető czikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

A ref. főtanoda könyvnyomdája, hova az előfizetési pénzek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

A hirdetési díjak előre fizetendők.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Lang Leopold, (Erzsébet tér, 9. sz.) Bécsben Haasenstein és Vogler (Neu-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész ivan.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Félévre 3 frt.
Negyedévre 1 „ 50 kr.

Felhívás!

Felkéretnek a jogász-egylet bűnügyi szakosztályának tagjai, miszerint a kitűzött következő kérdésre:

„Az irhoni börtönrendszer minő feltételek mellett volna hazánkban alkalmazható, s mennyiben volna annak alkalmazásától a javítási cél elérése várható tekintettel népünk fejlődési állapotára, életviszonyaira és természeti sajátosságaira.“

Dr. Székely József kir. főügyési helyettes által beterjesztett vélemény tárgyalása végett október 31-én d. u. 3 órakor az egylet helyiségében tartandó gyűlésre megjelenni szíveskedjenek.

M.-Vásárhely, 1874. okt. 27.

Gyarmathy Sámuel, Szentmiklósi Kálmán,
szakosztályi elnök. szakosztályi jegyző.

M.-Vásárhely, 1874. okt. 30-án.

Az 1872/5-ik országgyűlés 3-ik ülészsaka is megnyitott.

Az ország szeme a parlament felé néz.

Ghyecy Kálmán pénzügyminiszter a férfiu, kiből mindenneknek reménységei vettettek.

Az ábrándok, az illusiok hazánk képességeit illetőleg szétosztottak, mint a pára elenyésztek.

Ugylátszik, mintha mindenki tiszta tudomására jutott volna az ösvénynek, mely végelnyellessel fenyeget.

Vannak sokan, kiknek bizodalma ragy, reménysége erős, hite rendületlen, hogy pár év alatt a magyar állam eljátszott, vagy legalább nagyban veszélyeztetett hite ismét helyre áll, kibontakozik a chaosból, melybe az idealisták juttaták!

Mi csak feltételeken bizakodunk a jövőben, hazánk leendő felvirágzásában.

Kételyeinknek okát adjuk.

Valamit téves azoknak felfogása, kik kizárólag azon egyéneket tartják és híresztelik veszteljes állapotaink okozóinul, a kik a kormány hatóját igazgatni valának hivatva; aképen most is nagy tévedésben vannak és hiu álomképeket kergetnek mindazok, a kik a kibontakozás nehéz munkáját, a révpártajutás küzdelmét; az eldorado megteremtését csupán csak a kormányférfiak javaslataitól, az ők bármennyire megfeszített munkásságuktól, avagy szerencsésüktől várják!

Uraim! ha már az önismeretrejutás tündöklő ruhájába akarunk öltözködni, igyekezzünk, hogy az ne csak testünknek egyik részét, hanem az egészet fedezze be és ékesítse.

Az új korszak parlamentjei osztozó testvérek mindazon mulasztásokban, hibákban, sőt vétkekben, melyek politikai életünkben elkövetettek, s valóban országgyűléseink teljességgel nem

igazolák a közmondás helyességét, hogy: „több szem többet lát.“

Ha tehát a bekövetkező siker biztosítani akarják: nemcsak a kormány tagjainak kell a takarékoság, a munkásság, a józan számítás lobogóját lengetni; hanem és különösen a képviselő urak vetkezzék le ama régi embert, ki csak benn élni, ki csak gáncoskodni, ki csak szakértelem nélkül munkálkodni (?) tudott és hozzanak immár valahára egy kis áldozatot a honért és munkálkodjanak többet és beszéljenek kevesebbet; s ha kinek az ur nem adott még tíz talentumot sem, ne akarjan az százzal bírónak látszani!

Dolgozzanak tehát míg nappal van, mert eljőhet a sötét éj, midőn feltartóztatlanul bukunk a tarpei sziklán alá.

Azt mondók előbb, hogy hozzanak áldozatot a hazáért és nem helyesen van mondva, mert a kötelesség teljesítése nem áldozat, sőt inkább édes gyönyört okoz a léleknek, a férfias jellemnek, s ha ki pedig kötelezettségének meg nem felel, vajjon férfias jellemnek nevezhető-e az?

Képviselő urak hallják meg a székelőföld szerény organumának ezen őszinte szavait és hallják meg a nemzetnek azon bizalmát, melylyel önmagukat a polgári kitüntetés ama legszebb koronájával felékesíté és emlékezzenek halhatlan Kölcseink amaz intelmére: „Jaj nekik, mert a meg nem hallt örökségen átok fekszik, melyet csak késő megbánás törölhet el!“ meggondolván még azt is, hogy: ha önök beszédek árjába fulladni hadják a hazát, csak az átok fog megmaradni, mert a megbánásra idejük immár nem leend.

Föl tehát kitartással a férfias munkára, önzéstől tiszta működésre, mert csak így remélhetjük azt, hogy megérjük azon időt, midőn e drága szép haza régi fényére ismét földelül!

D.

Országgyűlés.

Október 28. Bittó I. miniszterelnök röviden körvonaloza a jelen ülészsak teendőit és sorrendjét; kiemeli, miként mindenekelőtt és előtt súlyos pénzügyi viszonyaink s megzavart államháztartásunk egyensúlyának helyreállítása képezi feladatunkat. Örömmel constatalja, hogy azon kölcsön által, mely e hó elején köttetett, s melynek az európai pénzpiacz által való kedvező fogadtatása államhitelünknek már is némi emelkedéséről tanuskodik, a legközelebbi évek hiányzó szükséglete fedezve van.

A költségvetésben fölvétettek mindazon megtakarítások, melyeket a kormány a legközelebbi évben életbe-leptethetőnek tart. Jelzi továbbá röviden azon javaslatokat, melyeket a közigazgatás és a törvénykezési reformra vonatkozólag előterjeszteni szándékozik; fölemlíti a múlt ülészsakról függőben maradt a földadó-kataszter kiigazítása, a választási, incompatibilitási, körjegyzői és ügyvédi rendtartásra vonatkozó öt javaslatot; beszédét végül így

végzi: Igen czélszerű lenne, ha a t. ház akként intézkednék, hogy a legközelebbi időben ezen függőben maradt törvényjavaslatok tárgyalassanak az osztályokban, azután a ház plenumában s ezen tárgyalások befejezése után azon bizottságba fogják a maguk föladatait megoldani, melyek az államháztartásra vonatkozó előterjesztések megbirálásával lesznek megbizva.

Alig szükséges hosszasan fejtegetnem, hogy hazánk legfontosabb érdeke, pénzügyi-politikai hitelünk rehabilitásától az államháztartás kérdésének mielőbbi helyes megoldásától függ; s miután így vagyunk meggyőződve és, mert abban semmi kétségünk, hogy nincs árnyalat e házban, mely e magas czélnak alá nem rendelne minden melléktékintetet; teljes bizalommal kérjük és várjuk minden pártnak ezen nagy czélra való komoly, hazafias közreműködését.

Ez az, tisztelt ház, mit ezen ülészsak elején a kormány nevében egész általánosságban elmondani szükségesnek tartottam; a részletes előterjesztéseket az egyes szakminiszterek maguk fogják megtenni.

Erre következett a pénzügyminiszter fináncz-expozeja. Beszéde emelkedett volt. Hangsúlyozta, hogy a deficit régi ismerősünk, megjelent az 1869. évtől fogva évenként és pedig mindig fokozatos mérvben, költségvetésünkben. Érvei súlyát az indirect adójövedelem szaporítására fekteti. Beszéde melyet térszűke miatt bár kivonatilag sem közölhetünk — általában nagy hatást keltett, s a ház minden árnyalata meggyőződött e beszéd után, hogy egy becsületes és értelmes fő vezeti fináncziánkat; kit céljai elérésében segitenünk, elodázhatlan hazafi kötelesség.

Érdekes volt végül Zsedényi előterjesztése, melylyel a brassóvidéki két falu lutheránus magyar községeknek a szász superintendentiától kiválasztásukra vonatkozó kérvényét nyújtja be a háznak. Az általános helyesléssel fogadott kérvény számot tarthat a törvényhozás pártfogására.

Pauler igazságügyi miniszter a 30-iki ülésben terjeszté elő a magyar büntető-törvénykönyv tervezetét, melyről a jövő számban.

A németek gazdasági vándorgyűléseiről, tekintettel saját viszonyainkra.

A világpolgár és szabadság eszméje iránti lelkesületben — mely egyébiránt a több oldalú elismerést megérdemli — igen gyakran következtlenek az emberek és teledik, hogy a valódi szabadság nem a korlátlan önkényességből áll, a midőn egyesek az ösztöztől mind inkább visszavonulni igyekeznek; hanem leghivebben nyilatkozik az összetartásban, egy hatalmas egészben, melynek ereje által az egyesek szabadsága, legtartósabb és állandó kezességre talál.

Igen könnyen feledik, hogy az ember nem csak világpolgár, hanem egyszersmind állami, községi és területi szövetséges.

Feledik, hogy a világpolgár jogai csak akkor lehetnek előtérbe, hogy ha ezek a területi, községi, vagy állami szövetségek jogai- és kötelességeivel ellentétben nem állanak.

Régen volt az, mikor különösen a német nemzet épen ezen téves irányt követte az által, hogy: habár latinul is, de német földön temett azon közmondás: „ubi bene, ibi patria.“

Most azonban a german törzs által is befogadott ugynevezett „szabad szellem“ e részben fölismerete hivatását; mert a midőn belátja, hogy nem a korlátlanág képezi az egyéniség szabadságát, nem vonakodik az egyént is, szükséghez képest, lehetőleg emancipálni.

Határozottan elfogadott, nem változtatott, sőt állandóan szem előtt tartott irányával bebizonyítja azt is, hogy az egyéni önállásnak, önuralomnak, begyakorolva óhajtott szükségnek kell lennie, mielőtt a politikai szervezések alakulásánál a községben, vagy államban biztos eredményre felhasználható volna; szóval: a németek célja elérhető és nem képzelt egyéneket teremteni;

és ez az oka annak, hogy a németek komoly önismeretre tértek, igyekeztek föllelni a titkot, mely őket az egyéni élet eredményteljes működésére vezeti.

Franciaországban — és engedelemmel legyen mondva nálunk is — az államot legtöbbször úgy tekintették eddig, mint egy mindenhatót, mint földön élő gondviselőt, így aztán tőle is vártak minden segítséget; de, mert ez segíteni nem tudott, minthogy a sült-galamb nem repült, ismételve törtek elő az elégedetlenség zajongása, előtörték a lázadások.

De éppen nem így tettek a németek, kiknek — reájuk nézve — nagy érdemük, hogy a most érintett vesztélyt távol tartották, a midőn ők kerülve a kézenvezetést és magukat fölmentve a gyámoltóság mustoha állapotától, az egyéni szabad törekvés, a szabad mozgalom elvét, az önsegállást, saját felelősséget, mint a nemzetgazdászati terén igen lényeges alapzatokat és föltételeket fölmutatták, társadalmuk rétegeit ezekről többé-kevésbé fölvilágosították és a gazdasági élet valódi művészetét meghonosították; sőt a mi még nagyszerűbb, tudva azt, hogy a nemzetiségek egyes tagjai leginkább az anyagi érdekek biztosítása körül csoportosulnak; ők is követve ez irányt kézmű-, ipar-, kereskedelmi-, hitel-, fogyasztó-, gazdasági- és több egyletekbe szövetkeztek, és bárha mindezek nem is teljesen fogyatkozás nélküliek, közvetlen céljukra nézve mégis megbecsülhetetlen sokat eredményeztek, mert az országos gazdasági érdekek egyesítésével a politikai életerős tömörülésnek is biztos és állandó (!) alapját tették le.

Hagyjunk föl tehát mi is az eddigi álbüszkeség, vagy álszemérem és haszontalan előítéllettel.

A mi jót, hasznost látunk másoknál, ha németek is azok, nagy okosan tanuljuk el tőlük és tegyük magunkévá, hisz azért, mikor szükséges, élhet közöttünk ama közmondás, hogy: „ne higgy a németnek;“

és, ha látjuk, hogy a horvátok egy része nemzeti ünnepeiken nem sietnek viszonzni tiszta, testvéries érzelmünket, feledik érettségünk poharat emelni;

ha látjuk a szászok egy részét is hetvenkedni és ellentünk minákat ásni;

ha látjuk az oláhoknak roszul és félig mivelt egy pár nadrágos celebritásait macsukákkal fenyegetőzni;

végre, ha látjuk még a tótokat is Filippit emlígetve,

ne a keserűség, hanem a méltó és büszke megvetés érzelme ébredjen föl lelkünkben; de e mellett dolgozzunk szorgalmasan, hasznosan és egyesüljünk a jóban.

Különösen hagyjunk fel a sok áldomással és e helyett legyünk takarékosok által vagyonos, életre való tekintélyes magyarok.

A nemzeti koldusokat kényszerítsük — ha másképp nem lehet — dolgozóházakba.

Ne a temetőben díszlő élettelen szobrokra, hanem élő oszlopokra adjuk össze filléreinket;

és miután a jó emlékü kiváltságosok előjogai megszűntek, az élettelen emberekből ne teremtsünk új privilegiatusokat.

Igy aztán, ha majd ezeket megtesszük, ha minden magyar honfit tenni fog, a helyett, hogy beszél, ismét el fog jöni ama szép kor, midőn a magyar újra büszkén fogja kipödrögni bajuszát.

Jöni fog az idő, mikor hűtellen testvéreink tőlünk fogják kérni azt a jobb kezet, mely őket eddig is ápolta és nagylelkűen fenntartotta.

De térjünk ismét a föllángolt honfias érzelemért kissé félbehagyott tárgyunkhoz.

Egy este 1857-ben mainai Frankfurtnál Lantsbergben, több éppen ott időző német garda egybegyűlt. és maguk között azon meggyőződésre jöttek, hogy a szégyenségnak legnevezetesebb oka abban rejlik, hogy germania polgárai a nemzetgazdászati helyes irányát, annak törvényeit nem tudják és ebben egészen járatlanok.

Elhatározták tehát egy fölhívásban német honfitársaikat egyletek alakítására buzdítani, hogy ezek által helyesebb nemzetgazdászati fogalmak és jobb gazdasági intézmények lennének meghonosítva.

Az eredmény a várakozást felülmutta, mert már 1858-ban Gothában 108 egyén és pedig gazdák, államhivatalnokok, kereskedők, egyetemi és magán tudósok, képviselők, írók, ügyvédek és papok; szóval: minden rendű és rangú egyének összegyűltek és már a második nap, világosan hozott rendszabályokat hoztak; így képződött aztán először egy kicsiny kör, mely a gazdasági haladás embereiből, német gazdák szövetségévé és azok értekező gyűlésévé alakult.

Arról azonban hogy mily haszonnal és eredményre minő irányban működtek, szólunk tisztelt olvasóink engedelmeivel közelebből.

(Folytatása következik.)

Gyárfás József.

Maros mellől 1874. aug. hóban.

A Bethlenianum fehérvár-n.-enyedi collegium neblantsdvirág.

(Folytatás.)

Hogy kissébb zajtalan városokban a tanuló fiatalra nézve célravezetőbb és hasznosabb a tanulás, tanúsítja azon nevezetes körülmény, hogy azon számos alapítványok közül, melyeket a mivelt alapítók a magyar birodalmi protestáns tanulók számára külföldön tettek, mai nap csak 2 van és az is Berlinben és ez is ott csak az 1784-ik év óta, a midőn a frankfurti akadémia Berlinbe költöztetett által, minden többiek számba bizonyosan a százat meghaladólag a külföld kissébb tudományos és csendes városaiba helyezték; azt hiszem XII. Károly

svéd király, a hollandi rendek, az Odena melletti frankfurti alapítványtevők stb., bírtak annyi ismerettel, mint mi.

Vegyük csak fontolóra az 1848. éven inneni 26 évet, nemde előbb az osztrák, azután mi centralizáltunk jog és hittani tanszékeket, költöztettük imide s amoda; a jog és hittan tanulása megnehezített, a költségeket a századik győzi csak, s következőleg a többség hittan és jogismeret tanulás nélkül marad, a mely tanulmányokban pedig 1848-ig bővíben valánk; papjaink, megyei hivatalnokaink, s minden nevezetesebb ágaiban a földművelés és más iparoknak gyakorlati férfaink valának; ma már különösen a jogi osztály és jogtudomány a törvényszéki írák és ügyvédek kirekesztő tulajdonává vált, a megyeházák majd üressék, a közgyűlésekre pedig a §. szerint jogosultaknak is csak harminczadika, hanem kevesebbje jelenik meg, a mit a világpolgár és fizetésben lévő nevezetességeknek, én pedig hajlandó vagyok a megnehezített és szinte hozzáférhetlenné tett, az újabb időben is nagy bőségben termelt törvények és felsőbb rendeletek ismerhetése megnehezítésének és merev pártabsolutismus nemzetiségünket zsihasztó utálatának tartani és éppen ezért jogosítottnak tartom magamat kimondani, hogy az eddigi eljárás egészen és részeiben célra nem vezet; a nemzetet és annak képesebb részét az önismerés nehéz tudományára az önigazgatás terhes hivatala elviselésére lefelé és felfelé érett és jóra való tanácsokat és felvilágosításokat adhatni, a kormányzattakat és vezetteket kinyert ragaszkodás és megnyert bizalom és becsület után teljes hitel kinyerésére képesített férfiakat, közigazgatási hivatalnokokat ezen eljárással nem nyerünk, sem nevelünk.

A tudományhoz és tanuláshoz juthatást nem szabad nekünk megnehezíteni, hanem éppen megfordítva megkönnyíteni kell; megnyitni forrásait a segéd-eszközöknek úgy a papi, valamint jogtudományi pályán, s akkor papjaink és hivatalnokaink visszanyerik a tekintélyt és hatást, melylyel 1848-ig bőven megajándékozva valának, s a mi különösen eredménye vala, azon közvetlen társalgásnak és együttélésnek, mely létezett, a mindennapi tanulók, fiatalok, papok és hivatalnokok, meg a kormányzandó nép közt, s a mi eredményezé elvégre egyik a másiknak teljes ismerését, a mi nélkül semmi nem üdvös kormányzás nem létesíthető.

Mindezen fennebbi mellőzhetetlen kellékek pedig nem Kolozsvár vagy Pesten töltött étellel megszerezhetők, hanem a nép és vezetői, az értelmiség és irányadó körökkel való gyakori egygyüttlést, a mit semmi egyéb elő nem segíthet, mint a középponti teljesen felszerelt tanodák fenntartása, e practicus oldaláról véve ez ügyet, ez is Enyed mellett szől.

IX.

Lássuk már végtére J. V. értekező ur „nagy-onyedi rögeit“ s lássuk a „kakasdi rusticus“ enyedi füvel benőtt, s talán be is gyepesedett utcáit, hol, fájdalom! ma már nem a morális összeműködés emelő példáit szemlélhetik...

sat. szokások, melyek mindenike egy-egy gyöngyszem s összefűzésre vár, és melyekből néhányat már be is mutattam az olvasó-közönségnek,**) ez úttal csak példának hozok fel egy, az újév beálltakor szokásos sajátosságos üdvözlési módot, mely még a táblabírói-kar előttre visszavihető, mely nem mondhatom mindenütt, de nagyon sok helyett van a székelyföld némely vidékén föntartva.

E népszokást a munkás nép azon osztálya élénkíti ismét és ismét fel, mely saját maga földje megművelésén kívül, bár abból is élni tudna, a henyéséget megvetve, a másét is művelni igyekszik, hogy ez által gyűjtsen, szerezzen, mint a munkás méh, hogy majdan teli köpüt hagyhasson a talán zsenge utódokra.

A székely nép dolgozik és nem is kell ám őt nógatni, megteszen ő mindent, úgy, a mint annak a rendje; csak viszont, ha dolgozik, megkívánja, hogy meg is becsüljék őkemét, s ha ez megvan: minden jól megy; ha ez nincs: semmi sincs, s nem lehetne annyi pénzt előbe szórni, hogy: ha vele roszul, méltatlanul bánnak, ő a pénzért mégis ott maradjon, és ezt jellemzésül mondhatni a székelység és általában a magyar népre.

(Folytatása és vége köv.)

**) Lásd az „Ország Világ“ 1871. évi 16. sz.; a „Nemere“ 1873. évi 72. és 73. számaiban; a „Csalládikör“ 1874. évi 14-dik számában; a „Vasárnapi Ujság“ 1874. évi 22. és 23.; a „Magyarország és a Nagyvilág“ 1872. évi 36-dik számában megjelent népművelési rajzaimat. S. K.-n.

TÁRCSA.

A SZÉKELY NÉPELETBŐL.

Népművelési rajz.

(Folytatás.)

I.

Nó, de ne térjünk tárgyunktól el, s mert ma már Istennek s a népnevelés folytán elért nép felvilágosultságának hála — az ördögök hívése nem népszokás, ne vesztgeljünk velük, hanem idézzünk egy más, szintén babonaszerű népszokást, mely azonban sokkal inkább a mulatságos tréfa, a társasági játék színezetét, mint a babonáét hordja magán. *)

Ez egy újévi megszokás és abból áll, hogy az ifjak (legények, leányok) megjövendőlik, hogy mi történik velük az újévben. Több tányért vesznek elő, egyik alá sőt tesznek, másik alá hagymát, harmadik alá egy darabka kenyeret, negyedik alá pénzt, ötödik alá gyűrűt, hatodik alá fésűt.

Mikor minden el van rendezve, eljön egy olyan, ki az elhelyezést nem látta és válogat a tányérokban.

Ha azt emeli föl előbb, melyik alatt só, vagy hagy-

ma van elrejtve: sok keserűség éri abban az esztendőben; ha a kenyérre talál: áldás éri abban az esztendőben; ha a pénzre talál: sok pénze lesz; ha a gyűrűre talál: megházasodik abban az esztendőben; ha pedig talán a fésűt emelné föl: a legény megházasodik ugyan, de feleségének akkora fogai lesznek, mint a bontófésű fogai. Ezt a játékot mindenik elpróbálgatja, hogy megtudja saját szerencsáját.

Most már látnak a babonaszerű népszokásokat egy-két példában; s ki közülünk az, ki az ily ártatlan mulatságot rászalhatná? s hozzá véve, hogy a nép legnagyobb része tudja is azt, hogy nem fog szükségképp úgy történni, bár eshetőség igen, mint azt a jóslási kísérleteknél találta; egy szép, ártatlan mulatság az egész.

S most ismét egy más lapra fordítva, nézzünk a népszokások ama sűrű sorai közé, melyek már valóban és teljesen „moralis alap“-on nyugsznak, s mint ilyenek: intést, tanúságot tartalmaznak, bárha ezt a fennemlítettéktől is kisebb-nagyobb mértékben megtagadni nem lehet.

Ilyenek az aratási, vagy még előbből a tavasz, nyár, ősz, tél beálltával ismétlődő népszokások hosszú sora, vagy a karácsony, húsvét, pünköst sat. ünnepkori népszokások, melyenek a határjárás, *) ilyen a Neptunus, a farsangi mumus, a lakadalmi solemnitás, névnapozási

*) Lásd az „Erdély“ az 1872. évi 13-dik számában Farkas Károly közlését, melylyel szándékolt közlésem megelőzte.

*) Lásd a „Székely Közlöny“ 2-ik évfolyam 1-ső számában Gergely Lajos közlését. S. K.-n.

Ezen meg nem fontolt kifejezésnek egyelőre semmi sem felelt meg inkább, mint Vörösmartynak „Salamon király“ című szomorú színművéből e szavak:

„Az, a ki majd ezt halja, még magyar,
Lerakja búsan fáradt csontait,
S átkokkal néz a gyászos égbe föl,
Az átkozottak közt fog hangzani
Nevük is egykor, égre menydörög
Az elbusult magyarnak végszava,
S a nagy bosszuló meghallgatja őt.“

Ha emlékezetem nem csal, Carthágó Krisztus előtt 140 évvel pusztított el, százezereket meghaladó mielőtt nép lett egy engesztelhetetlen férfú, Cató gyűlölségének áldozatja, hanem bár két évig tartott az ostrom, a hatalmas és dicső város a létezők sorából kitöröltetett és ma már a kegyletes emlékezés, s a polgárok százezereit vak eszközül használni nem helyeslő komoly ész gondol olykor a nő személyekben is hősi lélekkel áldozatul esett hazájukat és szülővárosukat védőkre.

Nagy-Enyed városa, a mely alig számlál ötezer lakost, s egy drága gyöngy szemét teszi magyar nemzetiségünknek.

Lehetne ezer oka nemzetünkkel együtt komoly és sirhoz hasonló zárkozottnak lenni és nem is ok nélkül, mert egyetlen egy európai nemzet, s nem hibázom, ha talán azt mondom, egyetlen egy város is nem küzdött annyit és oly áldozotsúlytoltan a haza, nemzetiségünk és remélt önállóságunkért, mint nemzetünk és Nagy-Enyed. Carthágó és nem említve más százait, száz ennyi népséggel bíró városoknak egy adáz ostrom és pusztítással eltöröltettek a föld színéről; szánt az oláh, szerb, német, muszka stb.; s már a dicső városnak begyepesedett romjain, s a hősnő elesett mielőtt áldozatok elmállott csontjain; a római inquisitio a nemzeti főlény hiu sovárgása, a nemzeti irigység százezereit, millióit ölte el a különböző nemzeteknek, s mindezek egy kardcsapással elhultak, s ma már valóban göröngyök lelik bemohósodott sirbántjukat, gyep földi a híres Carthágó és szerencsétlenségben hasonló városokat; Nagy-Enyedet, különösen pedig ennek protestáns lakóit, nem egyszer, hanem annyiszor érte pusztulás és veszély, a hányszor nemzetünket, s ennél is többször és mégis a veszélyben és szerencsében egyaránt nagy és kitartó város és szívós magyar lakóssai ma is három ezeret meghaladó szilárd, magyar protestáns helyes, komoly, észletes vezetés mellett a király, a haza és nemzetiségünk mellett táutorithatlan hazafiak; a termopilei háromszáz hősök, a tizennegyedik, s más vitéz zászlóaljok élőképén és nemzeteikben szilárd következtetés; méltó maradékaik, göröngy, miveletlenség, butaság, mert bizonyosan ezt kell érteni J. V. urnak a megvont szón egyetlen egy magyar családban nincs; gyep és fütezáit nem lepi el, s az összeműködés emelő példái hiánya, ha van egyedüli oka a vezetni akarók egyenetlenkedése, s különösen azoknak, a kik a nagyrészen puritán, komoly általános neveltségben is egyszerű magyar lakosságnak akár hány-szor, ám legyen hazai és nemzeti ügyben is, nemes hasznukat kívánnák venni, türelmetlen, keresztülsikló, parancsoló s nem tapintatos eljárásának; a ki értelmes mivelettséggel bíró nemzetfeleinket vezetni és nemes tettekre fel kívánja használni, annak ezekkel kell élni, tettekkel és közszájra nem adott tanács és nemes példaadás, hazafias türelmes kitartással magához szoktatni.

(Folytatása köv.)

Nevelési képek

a múlt századból? (1)

szentgyörgyi istván-tól.

(Folytatása és vége.)

— Nő fiúk, leányok! — szólal meg az öreg hangja (miután mindennki helyét elfoglalta, jókora mogyorópálcát tartva kezében) — most munkához fogunk; de tudom bizony, hogy háta megvöröszdik, a ki czivogni mer; az olyan bizonyos, mint a nap.

— Te Gyurkó! ne mozogj ott a ház közepén, mert bizony hátadra mász a suhogó! Ekkor bizony már ott is vala.

De, mester bácsi, a kezem úgy fázik, s ez az én székem olyan nyirkos, fagyos és hideg, hogy úgy reszketek bele; lábaim a kuczorgásban megszibbadtak! — szól remegő hangon Gyurkó.

Ejnye gaz kópéja: még perbe mér szállani nevelőjével! Gyurkó csakugyan vakmerőségeért kikapta a maga részét.

A fület hasító sikajra mester néni elképpedt arccal rohan a terembe: — Ugyan, apjuk, nem a bíró, megyebíró, vagy pap uram gyermekei közül valamelyik?

Nó, nó, anyjuk, csendeskedjék csak; lásd azoknak, az úrfiúknak, meg kisasszonyoknak milyen jól van dolguk.

Jól bizony — gondolá, vagy is dümmögé magában Gyurkó — de ők is sokszor kikapják a maguk részét. — Ej, de jobb is az a tavasz, nyár, meg ősz! Akkor nem kelletik e fagyos és nyirkos talajon guggolnunk, keresztbe-font lábainkon reggeltől estig! Ej, ej, te szép tavasz, mikor is jössz el már?! — fölshajt Gyurkó.

— Gyurkó! — suhint följe mester bácsi. — Ne dümmögj! Még nem volt elég?

— Mester bácsi, hisz az a-bi-a-bot suttogom magamban!

— Jó, jó, csak ne perelj! A perlekedésnek, tudod, nem jó vége leend.

— Most jöjjön, álljon elő abból a szögletből a sillabikáló-csoport s adja elő leczkéjét. Gyere csak, Gyurkó, gyere te is; lássam, a leczke úgy megyen-e, mint a perlekedés tanítódal szemben?

Gyurkó kezdi: x-a-b=supp. — Ejnye lánczhordta teremtettem! ugye, pár hete már, hogy két szót kihagytam és még sem tanultad meg? Tovább, Gyurka, tovább!... várj csak, várj...

Gyurkó folytatja: g-o-m-b=pityke. Ekkor már Gyurkó buklija mester bácsi kezében himbálózott, fejcskéljével együtt a levegőben ide s tova.

— Hiszen, mester bácsi, engemet a bíró uram Ilonája így tanított rá! — szólal meg Gyurkó, ajkain faldalmas hangokat bocsátva ki.

— Ejnye, Ilon kisasszony; hát maga!... s dühtől szikrázott szemekkel közelít bíró uram Ilonája felé..... mester néni pedig Ilon sikáját hallva, eszeveszetten rohan az iskolaterembe s mérgesen ragadja meg kedves életepárjának a kezében suhogtatott pálcát s szól haragosan: Te apjuk! elfeledted már, hogy délutánra bíró uram magához parancsolt?!

— Jó, feleség, jó! Te mindig is útamban állsz... A jó öreg pedig figyelmeztetve a délutáni találkára: a pálcát másfelé suhintá, melynek hatása következtében egy rekedt gyermekhang keserves sikajban tör ki.

— Hisz, mester bácsi, csak a kezemet dörzsöltem össze. Ugy fázik, hogy reszketek bele.

— Csak ne perelj, csak ne perelj, fajankó! — szól az öreg.

— Nő, most ezen csoport foglalja el szépen helyét s folytassa a sillabikálást tovább. Te pedig András, léssz mellettek a kustos; vedd a legvastagabb mogyorópálcát, s a többi kötelességed már tudod.

— Álljon elő most a „szentbibliás“ csoport.

E csoportba tartoznak: bíró, megyebíró és pap uram gyermekei.

Jónak látta mester bácsi figyelemmel kísérni e csoportnak előrukkolását, s észrevétlenül ekkor ő is ott terem.

Az a délutáni találka? az a délutáni találka! — gondolá magában — jó lesz, ha férjem uram buzgóságát szemmel kísérem.

— Hát, anyjuk! — szól — meglátva életepárját az öreg. — Te is a szentbibliás csoporthoz tartozol?

— Csak neked jöttem dolgozni könnyíteni; tudod, mikor tiszteletes uram — nyugodjék az Urban! — a hűtőt elmondatta velünk, az is ott volt, hogy: egymást sem boldog, sem boldogtalan, sem jó, sem rossz napjaiban el ne hagyjuk! Ezt mélyen bevéstém szívemgyükeimbe.

— Oh, de istenes; oh, de páratlan jó feleségem van nekem! — dümmögé magában a jó öreg.

Ez a csoport, miután elperegettette a szentbibliából fölhagyott passust, legszerencsésebben megmenekült.

Hja!... Mester néni híven teljesítette hű feleségi kötelességét!

Ez után következett a „zsoltáros“ csoport.

Ezek már szent Dávid zsoltárait énekelve, vagy is jól megnyujtva, nyoleczszor is keresztül tanulták és olvasták. Itt is — kivévén néhány próbált fültépést, bukliczibálást és mogyorópálcza-legyintgetést — nagyobb és komolyabb dolgok nem fordultak elő.

Ez után az órasorozatban az írás volt előjegyezve. Némelyek — s ez volt a nagyobb rész — a szoba sepretilen talaján ujjakkal karmoltak valami betűfélőket. Mások a lengyel viaszszal sárgára festett fatáblára — melyet mindenki a nyakában hordott, igen természetes, a kinek volt — mázoltak, koromból, vegytanilag (?) összekevert mázzal — holmi a-bi-ab, bé-a-ba, x. a. sa stöbbs efféle szavakat, s miután ezeket a kustos — dorongjával kezében, igen természetes — megvizsgálata s mester bácsit az eredményről értesitené: a délebed előtti foglalkoztató, foglalkozó ütömsíras előadásnak vége lett.

Ezek valának a múlt század-(!)-ból vett házi és iskolai nevelésnek általunk halványan ecsetelt képei.

Bár elmondhatnók azt: vajha e kor örökre, örökre letűnt volna nemzeti nevelészetünk egünk látköréről; bár elmondhatnók!... beh fájdalommal telik el keblünk, ha szétnézve, komolyabban vizsgálódunk, hogy ez bár csekély erőnkkel csak halványan ecsetelt pár képből, ma is oly sok iskolánk hűmása tükröződik vissza.

De a kor szelleme parancsolja: előre! s mi bizunk jóra, szépre és nemesre mindig oly buzgón törő nemzetünk erős és szívós jellemében, miszerint azon akadályokat, melyek „nemzeti nagygyá-lehetésünk“ útjába gátot gördítenek, összetett erővel elhárítani legszentebb kötelességének ismerendi el.

Ugy legyen!

De, szinte elfeledtük jó öregünket a délutáni találkára, bíró uram házához elkésérni.

A bíró komoly léptekkel ballag le s föl dohányszószobájában. Tiszteletes úr a rozszant asztalfőn foglal helyet, füstfelleget bocsátva ki makrapipájából. Megyebíró uram egy ablakfülkében, botjára támaszkodva, szemével a mester jöttét látszik vizsgálni; szóval: oly triumviratussal találkoznak itt, mely a kis falunak szemefénye. A mit ők hárman elhatároznak: el van az határozva. A mit ők hárman megrostálnak: meg van az rostálva. Az ők akaratuk ellen nem mer tenni senki fia; nem, mert rettegnek haragjuk és boszujuk irtóztatós következtétől.

És, szegény öregünknek e három korifeus előtt kell megjelenie.

— Nő, most közeledik a vén róka — szól a megyebíró — előre is látom, mikép fognak roskatag lábai reszketni, ha mindhárman itt lát.

— Rá ijesztünk — szól a pap — tudom bizony nem feled el bennünket soha.

— De a tiszteletes és megyebíró komám — közbe szól a bíró — az tőlünk, a falu előljárótól nem talál hogy szegény öreg mesterünkkel olyformán bánjunk el, mintha disznópásztorunk lenne!

— Alább való ő annál; vagy, ha nem is, de előbb való nem! — közbe kiált a megyebíró. — Mi és a falu adjuk neki a szájába valót; épen úgy megfogadott családunk, mint a disznópásztor!

— Nekem pedig pápi tisztem hozza magával, hogy béresemnek, eselédemnek tartsam őt.

— Hozta Isten, mest' uram! — szól a megyebíró az e közben belépő öreg úrhoz. — Ott az ajtósarkában álljon csak meg.

Az öreg úr talán ily fátális helyzetben soha sem volt; maga előtt látván állani most egyszerre azokat mind, kiknek külön-külön látása is borzalmat szül faldalmas keblében.

— Hát kendet, mestern' asszony, ki rendelte ide? — förmed rá tiszteletes uram.

A jó öreg visszafordul s ekkor veszi észre, hogy felesége is ott guggol mellette az ajtósarkában, s fölshajt: — Oh, de istenes; oh, de áldott jó feleségem van nekem!

— Tiszteletes uram! — szól — darab idő óta az én áldott jó öregemet valami göröcsök szokták elfogni, s ekkor — bármilyen kerül keze elé — ront, bont; szóval: önkivüli állapotba jó, s meglehet ez okozta a szombaton délutáni kásust is. Épen abban az át...zott időben jött rá — s oh, mily rohammal — göröcs, mikor a műzsasereg, szabatórius mellett, künn a gyepen játszott! Tudva e gyengéjét, azért bárhova megyen, mindig kísérem kell. Ez, forró kötelessége, úgyhiszem, minden hű feleségnek és hű nőnek, ki férjével a szent oltár előtt a hűtőt elmondotta.

— Jó, jó! — szól a pap — ezt a nyavalyáját mest' uramnak még nem ismertem.

— Kedves komám! — szól a bíró — én semmikép bele nem egyezem, hogy a köztünk megállapodott határozatot mest' uram fejére az én házamnál mondjuk ki. Hát nem látják, hogy szegény öreg úgy reszket, mint a nyárlevél, nem bír a lábain állani?

A jó öreg csakugyan — de most először — szív-göröcs fogta el, mely oly rohamban tört ki, hogy szegény mester bácsit harmadnapra: a sirba vitte.

Kovácsna, 1874. október 21-én.

Mélyen tisztelt szerkesztőség!

A „Székely Hírlap“-nak általam a mai napon kapott 83-ik számában a Háromszék képviselőtestületében Kovácsna közönség által folyó hó 1-én a 2 bizottmánytag megválasztása alkalmávali eljárásról személyemet is érdeklő ferde közlemény jelenvén meg:

fölhíva érzem magamat — a t. cz. szerkesztőség szíves engedelmeiből — becses lapja hasábjain jelentő-

sem és a választási actus idején eljárásomról a t. cz. közönségnek számolni.

A választás előtti napokon Deák Albert, Csutak József s több más birtokosnak alkalomszerű egyes fölhi-vásukra határozottan kinyilatkoztattam, hogy a jelöltsé- get nem fogadom el, s az utolsó naponi ünnepélyes meg- találásokon is csak vontatva fogadtuk el azt ügyvéd Deák Gyula képviselő társammal együtt; hivatkozom állításom igazolása végett: id. Deák Károly, Baricz János, Butyka Lajos stb. notabilitásokra.

Hogy a választás minő rendben folyt le, s az ered- ményt minek tulajdoníthatni: arranézve feleljenek az arra illetékesek, kik a választásnál mindig jelen voltak!

En a választási napon, — mint rendszeren szoktam — reggeli 7¹/₂ órától kezdve a hivatalos órákat, s annál többet is az irodámban töltöttem el, hivatalos ügyek el- látásával, tanuskodnak erről az ügyiratok, a bírósági személyzet és az ekkor kihallgatott peresfelek. A választási terembe szavazatomat beadandó, csak a d. e. tár- gyalások bévégeztével 11¹/₂ órákor mentem föl, s legfen- nebb 10 percz múlva visszatértem irodámba. A 4000 lelket számláló Kovászna községnek minden becsüle- tes polgárát fölhi-vom tanumul arra nézve, hogy enge- met a jelzettem 10 percznyi időn kívül egyszer sen lá- tott fölmenni sem a választási terembe, sem annak ut- czájába. En d. u. 5¹/₂ órákor csendes lakomba mentem; a választás eredményit is csak más nap reggel Csutak József és Csutak Ferencz birtokosok értesítéséből tudtam meg, kiknek megköszöntem a választó közönség bizal- mát.

Pokol mélyéből meritett álitás az is, hogy én va- lakit cortességre, vagy vótumadásra fölkeríttem, vagy csak egy keresztyényt is az ellen vótizálásért megszólítottam volna.

Igaz, hogy egy Kovásznára valahonnan beveteme- dett egyént, a ki azon ráncorából, hogy zugirászkodásá- nak és a szegény emberekeni élőködésének irodámban nem engedtem helyet, elég szemtelen volt 17 évi szep- lőtlen szolgálatom után azért, mert a személy és vagyon- biztonság érdekében buzgalommal és erőlyesen jártam el, egy pár elitelt egyént felbujtatni, s azért ellenem alaptalan följelentést tétetni; igaz, mondom, hogy ezen Brevtoszki nevű egyént a választó tereméből távozásom alkalmá- val, midőn ez nevémet hangoztatta és sértő kifejezések- kel illette, megszólítottam; kikérvén az előszobában volt választók előtt, hogy kímélje meg személyemet, főleg oly egyén, a ki sikkasztásért, s verekedésért elitelve van, a ki család büntényéért, s egyéb tényiért elitelve van, a két idegen hatóságok mindegyre csendőrség által hurczoltatnak el innen és a kit az adóvégrehajtasból is elcsaptak; de tagadom, hogy ezen egyén Kovászna köz- ségének polgára volna és hogy ő nemcsak itt, de a nagy osztrák-magyar birodalom területén is választási joggal birna. Igazat ad ezekben nekem a választó bizottság és a jelenvolt választók sokasága.

Ezek szerint ama körülményt aljas rágalom kony- háján koholt közleménynek nyilvánítom.

A „több nyugotti“ — helyesen: „nyugoti“ — kö- pony alá, hirszerint álaton bujt közlöket pedig fölkerem nyílt sisakkal előállani, mert különben gaz rágalmozók- nak nyilvánítom őket.

Ennyit magam részéről az igazság érdekében, azt hiszem a választó közönség sem fog késni a többivel.

Csia György,
királyi aljárásbíró.

K ü l f ö l d.

Bécs okt. 28. Bárá Muench követségi első ta- nácsos, Berlinben atheni követé neveztetett ki.

Berlin okt. 28. Gróf Arnim 100,000 tallér biztosítéki összeggel szemben, s azon ígért mellett, hogy Németországot nem fogja elhagyni, s idézésre meg fog jelenni, szabadon bocsátatott; családja kísérté la- kásába a párisi téren levő Arnim kastélyba. Más távi- ratok szerint csak a megjelenés iránti ígért vétetett be tőle, s mozoghatásban nem korlátoztatott, s ezen versio szerint egészsége helyreállítása tekintetéből Nizzába szán- dékozik menni; az elővizsgálat egyébiránt vele szemben be van fejezve, s így a vizsgálat meghiusításától többé félni nem lehet; a párisi követségi hivatalnokok ki lettek már hallgatva, s ezen kívül több francia jo urnalista is, mely utóbbi kihallgatás célja volt constatalni, ha Arnim nem birt-e befolyással bizonyos belga lapokban megjelent cikkre, melyekkel pressiót akart volna gyakorolni; a kihallgatások azonban Arnim előnyére ütöttek ki.

Würzburg okt. 28. Kullmann ügyében az es- küdtszéki tárgyalás közelebből meg fog tartatni. Rüdél államügyész vádiratát benyújtotta, de azt állítja, hogy tartalmára vonatkozó közlemények nem hívek, mivel az még nem bocsátatott közre; mindazonáltal a „Presse“ s utánna több lap már egész terjedelmében hozta nálunk is; e miatt az államügyész a „Presse“ ellen a vizsgálá- tot meg is indította.

Florenz okt. 28. Az érsek meghalt.

London okt. 27. A római pápa a német császár- tól választ kapott azon panaszokra, mintha a r. cath. egyház Németthonban üldöztetnék, s ebben a többek közt az mondatik: Németthon az egyházzali békéért minden lehetőt megtesz, de kötelessége az államot a cath. ele- rus heves támadásai, s összeesküvései ellen védeni.

H i r r o v a t.

— A helyi kisedővő-intézet igazgatósága ér- tesíti az illető t. szülőket és gyámokat, hogy miután az intézet tyukszer-utczai telkén az építkezés és berendezés annyira elkészült, hogy november 2-ik napján a kisedő- óvás újból megkezdhető; sziveskedjenek gyermekeiket az irt napon kezdve felküldeni; az újbóli beiratásokat igaz- gató-tanár Bihari Sandornál eszközölvén. *)

— Előleges tudósítás. A helyi jótékony nő-egy- let folyó évi november hó 8-án d. u. 3 órákor az „Er- dély“ nevű vendéglő nagytermében szegényei és nyomor- ultjai javára nagy tombola-játékot fog rendezni. Miről a nagyérdemű közönséget előlegesen is értesíteni siet. M.- Vásárhelyt 1874. okt. 29. A rendező bizottmány.

— A helyi székely leány-árvaház-alap javára mult számunkban közzétett adakozásokra nézve utólagos- san megjegyezzük, miként a közölt adakozások egyszer s mindenkorra tétettek.

— Nagy-Szebeni levelezőnk írja, hogy a szá- szokkal szemben tanusított simogatási politika felette kárhóztos visszahatásokat szült. A khinai fallal körül- zárolt királyföldön csak is most szivárognak a posta- venyéken magyar szavak, melyeket is sokan csak most kezdik megtanulni, és sok érettséget tett ifju még kiolvasni sem tudja helyesen. Nem csoda tehát, ha — a mint tényleg is megtörtént — sokan kétségbe vonják, hogy a „Sachsenland“ Szászország, mint a királyföldet nevezik, Magyarországhoz tartoznék, s nem önálló porosz- német gyarmat volna; de hiszen a Teutsch-Gebbel szász klern clique által kitartott dühöngő „Siebenbürgisches Deutsches Tageblatt“ még tovább megy, Magyarország lételet is legalább, mint ilyent, kétségbe vonván és ma- gyar jellegét hiu képzetnek állítván elé, megkülönböz- tetést tesz „ungarische“ és a szerintünk egyértelmű „ma- gyarische“ szavak között; s azt igyekszik Löher magyar- ellenes próféta után bebizonyítani, hogy az összes nem- zetiségek ungurok, de nem magyarok politikai tekintetben sem és hogy ez elnevezés nem a vezérszerepre hivatott — mit szintén kétségbe mer vonni — magyar nemzeti- ségtől jön, e szerint tehát Ungarn nem is Magyarorszá- got tesz, hanem — mert nyelvünkben ezt másképp nem érthetni, az ők kívánságuk szerint — talán Babelországot.

Ábrándjuk szerint a magyar önkormányzat (szerin- tük rémuralom) legfennebb két év alatt, titkos és nyil- vános actions comitejeik működése, lármájuk és a defi- citek sulya alatt megbukik, s akkor aztán lesz német Leben (Alig hisszük, hogy a régi absolutismus föléledése egészségükre válnék), ezért tehát magyarul is kár meg- tanulni, és pedig annál inkább kár, mert a magyar kor- mány (szerintük érezve azt, hogy egy-két év alatt, mire a jogászok végeznek, ugy is német lesz a hivatalos nyelv, mit elég oktalanként valóban hinni is) itt Szebenben ma- gyar királyi német tan nyelvű jogakadémiát tart fenn, a melyből kikerültek közül igen sokan, kik a hivatalos magyar nyelvet még beszélni sem tudják, az itteni né- met szellemű m. kir. törvényszéknél azonnal alkalmaz- tatnak, sőt nagyon hamar előléptetésben is részesülnek. Aztán, csodálja a „Magyar Polgár“ ily üzelmei után, miszerint a „Nemere“ néha élesen is ír és támadja meg a magyar lapot, a mint már megtette, azért, hogy ez az éles hang — risum teneatis — a szász lapoknak nem tetszik; hát ugyan bizony tetszik-e a „Magyar Polgár“-nak az a hang és azon üzelem, melyet a szászok Magyarország magyar jellegét s a magyaroknak vezér- szerepre hivatottságát, hiu képzetnek merészlik nevezni? Kijelentjük, hogy határozottan fogunk ostorozni minden

*) Ajánljuk ez intézetet, mely értelmes tanító és fáradhat- lan tanítóval rendelkezik a t. cz. szülők becses figyelmébe.
Szerk.

Nyomtatta Imreh Sándor Maros-Vásárhelyt ev. ref. főiskola gyorsajtóján 1874.

hazaellenes bünt és minden ilyen üzelmet, s a mennyi- ben tudomásunkra jön, az agyonhallgatás helyett ismer- tetni fogjuk. Mi, a kik az ügyeket közvetlen közelből ismerjük és tudjuk, hogy nemcsak a khinai falak megye- rendezés után is megtarthatásáért, hanem a magyar ön- kormányzat megbuktatásáért s a német nyelv suprema- tiájáért foly a harc; figyelmeztetjük az illetékeseket, hogy ne kicsinyeljék továbbra is a szász üzelmeiket, ne- vetésre nincs idő, itt tenni, komolyan tenni kell.

Felelős szerkesztő:

KUTI ALBERT.

Főmunkatárs:

DOBAI ALBERT.

H I R D E T M É N Y E K.

Vizsgálatok meg mindent, s tartásuk meg a jót!

(66)

(3—24)

Számtalan esetekben jónak bizonyult s orvosi tekintélyek és magánosak tanusítványai által ki- tüntetett gyógyszerek.

Dr. Miller móhnyóvénynedve.

Leghathatósb szer köhögés, mellhurut, nátha, nyálkasság, rekedtség, kezdődő tüdővész, s a gyer- mekek számárhurutja ellen; ezer meg ezer eset- ben bebizonyulva. — Egy eredeti üvegtegely ára, használati utasítással 3 nyelven 50 kr. o. é.

Miller óvbalzsama görcsök ellen.

Törvényes vegytani elemzés szerint 1868. ápril 8-ról a növényország leghasznosabb ne- meiből a legszorgalmatosabban készítve, erősítő és üdítő hatásánál fogva messzire kitünőleg is- merve a gyomor és végbél nyálkassága, emész- téshiány, gyomorgyengeség, görcsös gyomorhaj, vérhas, puffadás és kólika-fájdalmak ellen. Ezen- kívül leghathatósb és legerősebb szer hosszas és kimerítő betegségek ellen. Egy nagy üveg- ára 1 frt 50 kr., kisebb üvegé 80 kr.

Valódi minőségben a következő raktárak- ban kapható: Maros-Vásárhelyt Bucher M. ke- reskedőnél, Aradon Tones és társánál, ugy Pre- ner W.-nél, Balasfalván Schissel. K. gyógyszer- résznél, Beszterczén Kelp F.-nél, Baróthon Li- bitzky M. gyógyszerésznél, Szászvároson Reker- gyógy., Gyulafehérvárt Fröhlich Gyula gyógyszer- résznél, Csikszeredán Leicht F.-nél, Fogarason Steinburg I.-nél, Gy.-Ditrón Szathmári I.-nél, Gy.-Szt-Miklóson Fröhlich F.-nél, Brassóban Jekelius Nándor, Kugler Ede, Száva gyógy- szerészek és Galtz G. kereskedőnél, K.-Vásár- helyt Lukács F.-nél, Kolozsvárt Binder K. gyógyszerésznél, Kovásznán Mehlik és Imre, Medgyesen Hinz A. gyógyszerésznél, Szász- Régenben Dietrich S.-nál, S.-Szt-Györgyön Csut- tag és társánál, Segesvárt Teutsch I. B., Sza- mos-Ujvárt Csauz J.-nél, Temesvárt Wessely M.-nél és I. Peiher gyógyszerésznél, Abrud- bányán M. Vlád gyógyszerésznél.

Használati utasítás mindegyik szerhez három nyelven.

Sz. 4927.

(2—3)

1874.

H i r d e t m é n y.

Alólírt által ezennel közhírré tétetik, mi- szerint Marosszék birtokossági havasán 1000 hosszú ől száraz bükkfa eladó, akár egyenként, akár nagyobb mennyiségben, az őlfákhoz kellő- leg ujonnan igazított ut vezet.

Egy ölnék az ára helyben 3 frt 50 kr.
M.-Vásárhelyt, 1874. október 14.

alkirálybíró helyett
Bothos Gyula,
főjegyző.

(70)